

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De Fontibus Doctrinae moralis. II. De praecipuis
ejusdem Fundamentis. III. De Peccatis. IV. De Legibus. V. De summario
dilectionis Praecepto. VI. De primo decalogi Praecepto. VII. De secundi
decalogi Praecepto

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Caput II. Juramenti condiciones exponuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53562](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53562)

CAPUT II.

Juramenti conditiones exponuntur.

Ut licitum sit juramentum tria hæc requiruntur; veritas, iudicium, & iustitia, sicut expresse Propheta Jeremias ait: *Jurabis, vivit Dominus, in veritate, iudicio, & iustitia* (cap. 4.).

Iustitia præditum juramentum erit, si res jurata honesta sit, nulliusque in damnum vergat: *Iudicium* illi accedet, si maturo, ac discreto præmisso examine sit factum, si gravi excusa, ac urgente necessitate eodem veritas stabilietur: unde qui pro re levi jurat jam venialiter, jam mortaliter peccat juxta Dei contemptum, cujus nomen jurando usurpatur, vel juxta periculum jurandi falsum.

Triplex hic spectari veritas potest. Prima est, cum rem, sicuti est, enunciamus. Secunda, cum rem enunciamus, sicuti esse credimus. Tertia, cum res revera est, sicut dicitur, & creditur. Hinc tria sunt falsitatis genera; primum, cum dictum non est rei conforme; secundum, cum dictum cognitioni loquentis non est conforme, licet verum revera sit; tertium, cum dictum neque veritati, neque cogitationi est conforme.

Veritas juramento necessaria est, rem dicere sicut esse puratur: ille vero falsum jurat, qui contra opinionem suam jurat, licet res forsitan in se vera sit; estque hoc juramentum grave peccatum,

catum, quamvis nullum inde damnum sequatur, juxta Martini V. Bullam: nullo etenim pacto juramentum exulari potest, quo mendacium confirmatur. Qui autem falsum juraret, verum se dicere putans, venialiter solum peccaret: nisi forte ad veritatem cognoscendam debitam non adhibuerit diligentiam: vel de rei veritate non falsitate dubitaret; aut jurare paratus esset, etiamsi falsam rem esse sciret; hisce enim casibus jurans mortaliter peccaret (a).

Observandum est teneri nos non solum juramentum propriam conscientiam jurare, sed etiam juramentum mentem illius, coram quo juramus; præterea teneri nos uti verbis juxta communem significationem, juxta quam ab audiente accipiuntur, & ab omni æquivoco abstinere. Pessima circa æquivoca novissimis hisce temporibus ad depravandam christianam Moralem doctrinam irrepsit, qua Evangelii puritas corrumpitur, & a civili societate bona fides eliminatur. Ad cogitationes suas explicandas sermone uti debent homines: qui autem verbis mentem suam celat, natura hic est injurius (b). Verum de hoc argumento singulatim infra agemus.

(a) Inter propositiones ab Innocentio XI. damnatas numero 24. ista venit: *Vocare Deum in testimonium mendacii levis non est tanta irreverentia, propter quam velit, aut possit hominem damnare.*

(b) Pestiferum amphibologiæ, & mentalis restrictionis usum ut a juramentis idem Pontifex arceret, sequentes propositiones proscripsit: Si quis

Mercatoribus non licet æquivocis, aut contra communem significationem verbis jurando uti, ut merces suas vendant: quod si faciant, graviter peccant, scientes enim & volentes jurant, & ementem decipiunt.

Cum ante judicem juratur, qui jure juramentum exigit, & juridice petit, juxta ejus mentem jurare oportet, etiamsi vita esset amittenda.

Non solus falso jurans mortaliter peccat; sed & homines illi privati, qui ansam eidem jurandi dant, aut ab eo juramentum exigunt, quem falso juraturum sciunt: ita quidem divus Thomas docet (2. 2. qu. 98. art. 4.).

Novus Casuista ait, licitum esse aliquem impellere ad rem falsam jurandam, quam ex igno-

quis vel solus, vel coram aliis, sive interrogatus, sive propria sponte, sive recreationis causa, sive quocumque alio fine juret, se non fecisse aliquid, quod revera fecit, intelligendo intra se aliquid aliud, quod non fecit, vel aliam viam ab ea, in qua fecit, vel quodvis aliud additum verum, revera non mentitur, nec est perjurus. num. 26. Item: Causa justa utendi his amphibologiis est, quoties id necessarium aut utile est ad salutem corporis, honorem, res familiares tuendas, vel ad quemlibet alium virtutis actum, ita, ut veritatis occultatio censeatur tunc expediens, & studiosa. num. 27. Item: Qui mediante commendatione vel munere ad Magistratum vel officium publicum promotus est, poterit cum restrictione mentali præstare juramentum, quod de mandato Regis a similibus solet exigi, non habito respectu ad intentionem exigentis; quia non tenetur fateri crimen occultum. num. 28.

ignorantia veram credit; hoc enim casu ad rem formaliter malam non impellitur, cum jurando ipse non peccet. Si quid hæc ratio valeret, liceret ad hostem suum interficiendum furiosum opera uti, qui propter amentiam suam occidendo non peccaret.

Neque licet illum ad jurandum impellere quem falsum juraturum putamus; neque quam efficit exceptio, quam idem Auctor assertummodo videlicet eum non rogemus, ut falsum juret; idem enim est in proposito casu hominem rogare, ut juvet, ac rogare, ut pejoret. Eandem alius doctrinam tradit, additque licere, si quædam serventur circumstantiæ quarum præcipua est, si de negotio aliquo agatur, & justa adsit ratio hoc juramentum petendi, veluti si id postulet negotii gravitas, aut loci alicujus spes. Verum hoc pacto proximi falsis suis commodis postponitur: quod sine peccato fieri posse quis asserat? Si dicas, nos ex caritate non teneri hoc vitare peccatum, cum grave aliquod damnum inde timemus; nonne caritatis naturam destruis, quæ ad vitam pro salute proximi impendendam nos impellit? Tu vero pro temporali emolumento hanc in discrimen adducis. (a).

Eadem
(a) Ut quis exactum ab ipso licite acceptare juramentum extrajudiciale possit, *moraletm de rel.* assertæ veritate certitudinem habeat necessum est; quia alias perjurii periculo se exponeret; ut autem juramentum judiciale secure ac juste præ-

Juramenti conditiones exponuntur. 577

Eadem in *promissorio* juramento sunt servanda, nempe veritas, justitia, & necessitas. Hinc qui id se facturum jurat, quod exequi non intendit, graviter peccat, quidquid juret, & quocumque sine juret; nam Dei nomine abutitur ad testandum mendacium. Qui aliquod veniale peccatum facturum se jurat, illudque facere intendit, venialiter solum peccat; mortaliter autem peccaret, si id facere non intendere, quia contra veritatem juraret.

Si vero juramenti materia mala est, id est peccato obnoxia, aut quæ sine peccato exequi nequeat, eam exequi non tenemur; imo peccaret qui eam exequeretur, cum mala sit. Hinc temere juravit Herodes, se Herodiadi quidquid peteret daturum; & detestabile crimen patravit, cum Joanni caput amputari jussit, ut promissa servaret.

Neque juramentum servare tenemur, quod majus bonum impedit; tunc enim illius materia nulla est; veluti si quis eleemosynam juret se non daturum, aut aliquod evangelicum consilium se non executurum.

Idem

stet, *experimentalem* sive per visum sive per aurium rei quæsitæ notitiam habeat, oportet. Ita statuitur in Jure (3. Quæst. 9. can. Testes.) ibi: *Testes per quamcumque scripturam testimonium non proferant; sed præsentibus de his, quæ noverunt, & viderunt veraciter testimonium dicant. Nec de aliis causis, vel negotiis dicant testimonium, nisi de his, quæ sub præsentia eorum acta sunt.*

Godeau Theol. Mor. Pars I.

00

Idem dicito, si juramenti materia sit indifferentis; talisque maneat; neque enim vult Deus homines obligare ad id præstandum, quod ex se vanum est, & inutile. Hinc fieri potest, ut mercator, qui nisi certo pretio merces suas se venditurum juravit, juramentum servare non teneatur; quemadmodum fieri potest, ut neque ille juramento sit obstrictus, qui se cum aliquo aut alicubi non lusurum juravit, nisi persona illa, aut locus peccandi occasionem illi præbeat; tunc enim juramentum servare teneretur, cum jam materia non sit indifferentis.

Si quis promissorium juramentum emisisset absque jurandi intentione, docent novi Casuiste rem juratam hunc non teneri præstare, cum nullum adfuerit juramentum. Verum explosenda est hæc doctrina, quæ bonam fidem evertit, & civile commercium destruit. Ajunt illum, qui sine promittendi intentione promissit, si interrogetur, an promiserit, posse negative respondere, & responsioni juramentum addere, si dicere intendat se non promississe obligatoria promissione. Sic fraus & dolus nova fraude tegitur, & peccatum peccato additur, sic humana societas, fidesque evertitur; nemo enim alteri fidei unquam posset, si obligatio standi promissis ex secreta intentione penderet faciendi vel non faciendi promissa, quæ intentio cognosci non posset (a).

Plures

(a) Qui juramentum exterius proferret absque jurandi intentione, seu cum interna non jurandi intentione.

Plures jurandi formulas Casuista quidam affert, veluti: *Ita hoc verum est, sicut ego Christianus, Presbyter, Religiosus sum: Si hoc non verum est, in Deum ego non credo: Hoc ita verum est, ut Evangelium: Coram Deo hoc verum est: Deus hoc ita esse videt &c.*, & contendit has loquendi formulas non esse juramenta. Sed sancto Augustino id repugnat, qui has vera esse juramenta asserit. Et sane, si non sint hæc verba juramenta, quæ demum erunt? Dicere autem, verba hæc esse æquivoca, ac proinde posse ut juramenta accipi, & non accipi, idem est ac hominibus illudere; qui enim vel tantillum ratione pollent, perjuriam, falsa juramenta, & fraudes in orbem terrarum hac via invehi clare perspicient.

At si ex metu aut vi emissum esset juramentum; exempli gratia, si quis latroni pecuniæ vim promississet, ut ex ejus manibus elaberetur, non conveniunt Doctores, an hic promissis stare teneatur. Plures asserunt standum esse promissis,

tentione etsi verum juramentum juxta dicta non deponeret, ne tamen commodum ex sua iniquitate reportet, propter divini nominis reverentiam exterius serio interpositam, non secus, ac si interna intentio accessisset, ad præstandam promissionem pro foro etiam interno obligatur; quia alias omnis juramenti supervacaneus usus foret. Grave quoque ipso fallaci juramento peccatum committeretur. Hinc Innocentius XI. hanc num. 25. damnavit propositionem: *Cum causa licitum est jurare sine animo jurandi sive res sit levis, sive gravis.*

lis, ne Dei nomen frustra videatur assumptum: alii docent jusjurandum non obligare, cum non liberum, sed extortum fuerit, neque ex iustitia teneri jurantem promissa exequi, & pecuniam solvere (a).

Si quis captivus esset in bello, aut propter aë alienum inclusus esset in carcere, teneretur propter juramentum in carcerem & in captivitatem redire, etsi vita periclitaretur. Regum inter Romanos exemplum, qui ad Carthaginienses rediit, a quibus crudeliter est interemptus, summam meretur admirationem, & milis monet.

(a) Iniquo exactori non quidem ex iustitia; sed ex jurisjurandi religione (nisi petita, & impetrata relaxatio fuerit) promissam summam solvere tenemur. Juramentum enim ex gravi metu factum eo ipso quia adhuc voluntarium jure naturali validum est; jure autem positivo nullum irritatur, sicuti tamen irrita declarantur iura gravi ex metu emissa. Unde Alexander III. ait: *Non est tutum quemlibet contra juramentum suum venire, nisi tale sit, quod servatum vergetur in interitum salutis æternæ* (cap. *Si vero. de Jur. rejurando.*); ubi additur, quod ad coercendam iniquitatem eorum, qui sic jurare coegerunt, in Ecclesia sæpe hujusmodi relaxentur juramenta. Et divus Thomas docet, ex metu gravi juramentum non quidem homini, sed Deo obligari ad præstandum id, quod per illius Nomen promissum (2. 2. Quæst. 89. art. 7. ad 3.). Ubi addit: *Potest tamen repetere in judicio quod solvit, vel Prælato denunciare, non obstante, quod contrarium juravit; quia tale juramentum vergeret in detrimen- tum exitum, esset enim contra iustitiam publicam.*

Juramenti conditiones exponuntur. 581

monet, ut fidem servent, quam revera honesti viri omnino servant.

Si in juramento error aut fraus intervenit, id est quando jurans errorem non agnovit, neque de eo dubitavit, juramentum non obligat; tunc enim juramentum est veluti conditionatum. Exempli gratia, centum nummos quis pro adamante cum juramento promisit, quem verum putavit: si falsus est adamas, non tenetur promissor hanc summam solvere.

Quoad *comminatorium* juramentum, si justa est pena, quam jurans minatur; veluti si Praeceptor discipulum a se puniendum minetur ex correctionis & justitiae zelo, quod juravit tenetur implere: ni faciat, Deum mendacii testem adhibet, cum justitia, caeteraque juramenti conditiones adsint. Verum si quis alteri injustum malum minetur, veluti capitis amputationem, non tenetur, quod juravit exequi, & exequendo peccat, quia contra justitiam juravit. Idem de juramento dicendum, quod ex ira provenit; hoc enim non est penitus voluntarium. Si mutetur ratio, propter quam quis juravit; exempli gratia, si ille, cui malum minamur, peccatum suum detestatur & corrigit, veniamque exorat, si inutile aut perniciosum futurum supplicium novimus, illud exequi non tenemur.